

TIEDOTE YLÄKOULUN PÄIHDEKYSELYN 2026 TULOKSISTA

Haluamme välittää teille huoltajille ja koulun henkilökunnalle yhteisen tiedotteen koskien yläkoululla ja lukiolla tehtyä päihdekyselyä tammi-/helmikuussa 2026. Samantapainen kysely toteutettiin viime vuonna ja kysely toistetaan vuosittain.

Nuorten keskuudessa on tullut valtakunnallisestikin esille nuuskaan, nikotiinipusseihin ja vapeen liittyvää kokeilua sekä käyttöä. Nuorisotoimi on kouluttanut nuorisovaltuustolaiset Ehytry:n mallin mukaan nikotiini-agenteiksi, jotka ovat käyneet pitämässä nikotiini aiheisia tunteja 5.lk - 9.lk ja tämä on koettu hyväksi toimintamalliksi, joka on jo vakiintunutta toimintaa nuorten keskuudessa tehdystä ehkäisevästä päihdetyöstä. Nuorisotoimi käy vuosittain ehkäisevän päihdetyön viikolla 45 sekä yläkoululla että lukiolla pitämässä ehkäisevän päihdetyön merkeissä yhden oppitunnin.

Päihdekyselyyn vastasi 67 (70) yläkoululaista (huom. lukuvuonna 2025-2026 8.lk on yksisarjainen). Kyselyssä tiedusteltiin tupakoinnin, nuuskaamisen, raha- ja digipelaamisen, alkoholin ja huumausaineiden tilannetta sekä onko näitä kokeiltu. Suluissa olevat lukemat ovat viime vuoden tuloksia, jolloin vuosittainen vertailu on helpompaa. Alla keskeisimpiä tuloksia:

(Suluissa vuoden 2025 lukemat)

- Säännöllisesti tupakoivien määrä oli 11 (3). Tupakointia ilmoitti kokeilleensa 4 (10) vastaajaa ja 3 (4) vastaajaa vastasi käyttävänsä vain viihteellä. 44 (51) vastaajaa ei tupakoi laisinkaan.
- Nuuskan säännöllisiä käyttäjiä oli 9 (2). Kyselyssä 4 (5) myönsi kokeilleensa, mutta ei käyttänyt säännöllisesti.
- Sähkötupakkaa kertoi käyttävänsä 9 (1) vastaajaa, kokeilleensa 11 (10). Kaksi (1) vastaajaa kertoi, ettei käytä säännöllisesti.
- Nikotiinipusseja kertoi käyttävänsä 10 (5) vastaajaa, kokeilleensa 7 (6). Kolme (1) vastaajaa kertoi, ettei käytä säännöllisesti.
- **Nikotiinituotteita** (tupakka, sähkötupakka, nuuska, nikotiinipussit, nikotiinikorvauustuotteet) koulupäivän aikana kertoi käyttävänsä 12 (6) vastaajaa ja 4 (4) ei käytä päivittäin.
- Rahapelaamista (rahapeliautomaatit ja netissä olevat rahapelit) oli kokeillut 5 (2) ja 11 (3) kertoi pelaavansa päivittäin. Yksi (2) vastaajaa kertoi pelaavansa kerran kuukaudessa tai harvemmin.
- Digipelaamista (tietokone-, konsoli- tai mobiilipelit) oli kokeillut/ei pelaa säännöllisesti 3 (3), useamman kerran kuukaudessa pelaa 6 (6), useamman kerran viikossa pelaa 17 (17) ja päivittäin pelaa 24 (31) vastaajaa. Vastaajista 6 (4) ei pelaa ollenkaan.
- Vastaajista 14 (6) kertoi käyttävänsä alkoholia. Kyselyn mukaan 14 (22) ei käytä alkoholia säännöllisesti, mutta on kokeillut. 39 (46) vastaajaa ei käytä alkoholia ollenkaan
- Lääkkeitä päihdetarkoituksessa käyttää säännöllisesti 6 (1) vastaajaa, 0 (0) oli kokeillut / ei käytä säännöllisesti.
- Kannabista (marihuana/hasis) on käyttänyt 7 (1) vastaajaa ja 1 (1) kertoi käyttäneensä muutamia / useita kertoja. Loput eivät ole käyttäneet/kokeilleet kannabista.
- Muita huumausaineita kertoi käyttävänsä 7 (1) vastaajaa. Loput eivät ole käyttäneet/kokeilleet muita huumausaineita.
- Seitsemän vastaajaa kertoi imppaavansa (0). Loput eivät ole käyttäneet/kokeilleet imppaamista.
- Seitsemän vastaajaa kertoi käyttävänsä ilokaasua (0). Loput eivät ole käyttäneet/kokeilleet ilokaasua.
- Kysyttäessä, miltä olosi tuntui päihteiden vaikutuksen alaisena, vastattiin seuraavaa:
 - rentoutuneelta 14 (18)
 - miellyttävältä 12 (11)
 - epämiellyttävältä 3 (3)
 - energiseltä 13 (10)
 - huolettomalta 10 (13)
 - sekavalta 7 (5)
 - ahdistavalta 4 (1)
 - sulkeutuneelta 2 (1)
 - hermostuneelta 4 (1)
 - itsetuhoiselta 2 (0)
- 11 (9) vastaajaa kertoi, että heidän perheeseensä/lähipiiriinsä kuuluu joku, joka käyttää/on käyttänyt huumausaineita. 5 (7) vastaajaa ei ollut varmoja, mutta he epäilevät huumeiden käyttöä lähipiirissä.

- 17 (16) vastaajaa kertoi, että heidän perheeseensä/lähipiiriinsä kuuluu joku, joka käyttää runsaasti alkoholia. Kolme (5) vastaajaa ei ollut varmoja, mutta he epäilevät runsasta alkoholin käyttöä.
- Kysyttäessä, tietääkö, mistä huumausaineita saa, 11 (8) vastaajaa vastasi tietävänsä. Kuusi (6) vastaaja tiesi mistä Rautalammilta saa huumausaineita.
- **27 (16) vastaajaa tiesi koulusta jonkun, joka on kokeillut/käyttää huumausaineita ja 7 (6) epäilee jonkun käyttävän/ kokeilevan.**
- **28 (14) tiesi ja 6 (13) epäilee tietävänsä jonkun koulusta jonkun, joka välittää päihteitä alaikäisille.**
- **Perhe- tai lähipiiristä oli välitetty päihteitä 14 (5) vastaajalle.**
- Kysyttäessä tuntemuksia viettäessä aikaa päihtyneen henkilön, vastattiin seuraavaa:
 - pelottavalta 6 (7)
 - ahdistavalta 11 (9)
 - jännittävältä 7 (7)
 - hauskalta/naurettavalta 18 (26)
 - neutraalilta 17 (14)
 - surulliselta 4 (1)
 - kuvottavalta 7 (3)
 - ikävältä 5 (4)
 - olen myös itse ollut heidän seurassaan päihtynyt 11 (10)
- Kysyttäessä miksi on kokeillut/käyttänyt päihteitä, vastattiin seuraavaa:
 - kaverit suostuttelivat 6 (6)
 - halusin kokeilla 17 (17)
 - kaipasin jännitystä 6 (6)
 - halusin saada pään sekaisin 8 (5)
 - halusin paeta pahaa oloa 6 (7)
 - halusin nollata ajatukset 7 (7)
 - halusin pitää hauskaa 13 (14)
 - ryhmäpaine 7

Vastaajista 20 (23) ei tiedä mistä hakea apua, jos oma tai läheisten päihteidenkäyttö askarruttaa.

Tämän vuoden kyselyssä nousi esille alkoholin ja nikotiinituotteiden kokeilun ja käytön lisääntyneen yläkoululaisilla. Vastausten mukaan myös ilokaasua, kannabista, muita huumausaineita sekä imppaamista käytetään. Tulosten mukaan enenevä määrä vastaajista tiesi koulusta jonkun, joka on kokeillut/käyttänyt huumausaineita ja jonkun, joka välittää päihteitä alaikäisille.

Kysyttäessä suhtautumista päihteiden käyttöön useat vastaaja kertoivat kielteisestä suhtautumisesta päihteisiin: "Mielestäni päihteiden käyttö on turhaa. Pilaa elämän ja terveyden." Päihteiden käyttöä pidettiin myös omana asiana: "Jokaisen oma asia jollekka ei ulkopuoliset mahda mitään jokainen päättää itse mitä suuhun laittaa"

Kyselyn vastauksista toivotaan keskustelua nuorten kanssa kotona.

Varhainen puuttuminen on yksi tärkeimmistä keinoista päihdeongelmien ennaltaehkäisyssä. Nuorten onnellinen ja turvallinen tulevaisuus on meidän aikuisten yhteinen vastuu. Haluamme muistuttaa, että päihteiden välittäminen alaikäiselle on rikos. **KOKO KYLÄ KASVATTA** 😊

Mikäli teillä herää kysymyksiä nuoren tai omasta päihteiden käytöstä, voitte ottaa yhteyttä alla oleviin henkilöihin.

Etsivä nuorisotyöntekijä Minna Vauhkonen p. 040 135 4922, minna.vauhkonen@rautalampi.fi

Vapaa-aikasihteeri Inna Kääriäinen p. 040 576 5952, inna.kaariainen@rautalampi.fi

Koulunuorisotyöntekijä Janne Poikolainen p. 040 775 1091, janne.poikolainen@rautalampi.fi

